

Universitätsbibliothek Paderborn

Unius Necessarii pars ...

Ubi agitur De Cognitione Dei - Quanti nimirum momenti illa fit, & quibus
praesidiis obtineri ab unoquoque hominum possit

Rogacci, Benedetto

Pragae, 1721

Caput IV. Ostenditur, Dei scientiam nulli non possibilem, & facilem paratu
esse, dummodo idoneis ad eam obtinendam instrumentis utatur: tria
hujusmodi instrumenta afferuntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54487](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54487)

CAPUT IV.

Ostenditur, DEI scientiam nulli non possibilem, imò & facilem paratu esse, dummodo idoneis ad eam obtinendam instrumentis utatur, & tria hujuscemodi instrumenta afferuntur.

Equaquam mihi animus est, suas ingenio laudes in præsentiarum detrahere, tanquam si egregiæ illius qualitates, vigor, acumen, claritudo, & sublimitas nulli adjumento sint, ad penitùs introspectienda rerum divinarum arcana. Cùm adeò explorata naturalis hujusce instrumenti in eam rem opportunitas sit; ut insignes Theologi doceant, (*Scot. in 4. Dist. 10. qu. 6. Durand. Cajet. & alii.*) vel in cælesti Patria, ex geminis mentibus pari lumine gloriæ perfusis, ab ea, quæ præstantioris ingenii sit, DEUM meliùs videri. Neque item contendendo, nîl eodem conferre literarum studia, & doctrinæ opulentiam. Cùm in superiori capite affirmarim, naturales scientias divinæ Sapientiæ usibus famulari, nec alium creatæ cujuslibet veritatis finem esse, nisi ut nostros animos ad supremi, æternique Veri notitiam de-

deducat. Illud unicè statuo, & assero, prædicta instrumenta, quantumcunque ad DEI assequendam cognitionem usui hominibus sint; non tamen adeò necessaria illis esse, ut vel plumbei quisque ingenii, & literarum omnino inscius eam facillè assequi nequeat.

2. Nec verò sentire aliter poterit, quisquis justam de Providentia DEI speciem in animo habet. Cùm enim adeò illi curæ semper fuerit, à nobis cognosci; ut hac de causa & rationis nos participes finxerit; & nostros ante oculos spectabilia tot proposuerit suarum perfectionum simulacra, quot mundus rerum species complectitur; quoniam pacto non sibi discors in operando; & finis ac propositi sui immemor videretur, si nonnisi paucissimis facultatem se agnoscendi impertiret? Præsertim verò cùm ejus notitia, ceu suprà jam vidimus, ex iis instrumentis sit, quibus ad rectè vivendum, æternamque ideò consequendam animarum salutem quàm maximè egemus: ut proinde credi minimè possit, factum ab eo esse privilegium, & decus paucorum, quod tam utile, & necessarium universo generi erat. Enimverò, si rationes, quibus in humano genere gubernando utitur, attendere libeat; hanc esse, quàm quæ maximè, ratam & stabilem illius regimi-

nis legem tam in gratiæ, quàm in naturæ ordine, tamque circa corporis, quàm circa animæ usus, videbimus; ut, quantò major cujusque rei est necessitas, tantò ejusdem parabilior, & volenti promptior sit copia. Observat id S. Thomas (p. 3. q. 63. a. 3.) in Baptifinate, quò quia nullum ex omnibus Sacramentis æternæ salutis obtinendæ necessarium est magis; nullum quoque, seu materia, seu minister spectetur, faciliùs à cupiente haberi, & suscipi potest. Neque secùs observare idem in aëre, inque luce fas est: rebus, quarum usu nemo carere citra vel exitium, vel gravissimum incommodum potest: ideòque tam promiscuis, & cujusvis arbitrio ità expositis, ut ad hanc percipiendam satis sit palpebras non demittere; hauriendique illius gratiã nihil ampliùs requiratur, quàm labra diducere: *Os meum aperui, & attraxi spiritum.* (Ps. 118.) Et arbitramur in sola sui agnitione ab hoc DEUM tam solenni & perpetuo sui regiminis ritu voluisse discedere: permittendo, ut plerisque hominum difficillima, imò etiam impossibilis parati esset, quæ tanti erat momenti adeòque necessaria universis? Creatæ hujus lucis spectandæ causã idoneam oculorum aciem non modò unicuique hominum, sed vel culicibus, & vermiculis tribuit: & ad contemplandum suum Esse, lucem inocciduam, lucem immensi ful-

goris, lucem, è cuius aspectu immortalis vita, & beatitudo hominis pendet, non nisi paucis quibusdam præstantioris notæ mentibus habiles pupillas tribuerit?

3. Credat id sanè, cui libet (argumentandi partes Trifinegistus hinc excipit) Ego quidem tam factu impossibile arbitror; quàm fieri non potest, ut bonitas in occulto esse amet. (Pim. 10.) *Proprium quippe boni, se notum præstare.* Quocirca: cùm à nemine dubitari possit, quin DEUS summum bonum sit; nemini quoque dubium esse potest, quin cuilibet noscitantum ultrò se præbeat; (Ib. c. 5.) *patentissimus omnium, menti perspicuus, oculus præsens.* Ità ille, quamvis nulla veræ fidei luce illustratus: Nec alia est sive Lactantii, sive D. Cypriani sententia. Quorum prior disertè profitetur, ad veram cælestemque sapientiam comparandam, non mercede, non libris, non lucubrationibus opus esse (Lib. 3. c. 26.) subdens protinus, *Gratis ista fiunt, facile, citò. Pateant modò aures, & pectus sapientiam sitiât; DEI fons uberrimus, atque plenissimus patet cunctis: & hoc caeleste lumen universis oritur, quicumque oculos habent.* Alter verò adeò præclusâ esse nemini cognitionem DEI censet; ut impossibilem esse, præterquam volentibus, illius ignorationem affirmet: colligens hinc, quanta sit perversitas, claudenti-

um divinæ luci oculos, nè eam, undique circumfusam, cogantur videre. (*De van. Idol.*) *Atque hæc est summa delicti, nolle cognoscere, quem ignorare non possis. Sed enimverò terrena fileant oracula, ubi cæleste insonat: neque attendatur hominum dictis, ubi palàm loquitur DEUS. Clara est sapientia* (en ipsissima illius verba, Hebræi Amanuensis sui calamo ad totius ævi posteritatem transmissa) *Sap. 6.) Clara est sapientia, & facile videtur ab his, qui diligunt illam. Præoccupat, qui se concupiscunt, ut illis se prior ostendat. Qui de luce vigilaverit ad illam, non laborabit. Assidentem enim illam foribus suis inveniet. Quid de hoc nobis testimonio videtur? ullumne desiderari potest significantius atque expressius? Constituatur, age, ex adverso propositionis meæ. Quidnam ego ibi affirmo, quod repetitum hinc audire non liceat? Imò quantò hinc facilius, quàm affirmata ibi à me fuerit, divina sapientia exhibetur: nihilo scilicet minùs diurna ipsa luce omnibus patens, se seque ultrò intuendam obtrudens? Et, post testificationem tam certam, superesse adhuc poterit, qui divinæ scientiæ dare operam timeat, tanquam rei nimis arduæ, communemque captum excedenti, & quam assequi supra vires suas sit? Non poterit certè: sed, nisi spiritum veritatis, contraria omnino do-*

do-

docentem , damnare falsi audet , cogetur fateri , cælestis illius scientiæ assecutionem tam in promptu cuique hominum esse ; quàm in promptu cuique est , serió illam velle.

4. Quanquam , etsi nulla aliundè veritatis hujus argumenta , & testimonia suppete-
rent ; satis tamen ad persuadendam eam foret plurimorum exemplum , quos , vulgare ingenium sortitos , neque ullis excultos disciplinis , ad insignem DEI scientiam pervenisse novimus , ita ut profiteri cum Regio Vate possent ,
(Pl. 70.) *Quoniam non cognovi literaturam , introibo in potentias Domini.* Cum è contrario non Ethnici solum sapientes cæcorum ritu opinati de illò sint , & instar delirantium locuti , alii ejus immensitatem intrà certa loci spatia coarctantes ; alii legibus fati omnipotentiam subdentes ; alii omnem illi eripientes nostrarum rerum providentiam ; non illi modò , inquam , inter infidelitatis suæ tenebras à germana illius cognitione crassè adeò turpiterque aberraverint ; verùm etiam è Christianis Theologis multi ; quamvis & sincerâ orthodoxæ Fidei luce collustrati , & perspicacissimâ mentis acie instructi ; nihilo tamen minùs post pleramque ævi partem in scholis atque studiis contritam , à DEO , quantum , & prout par est , cognoscendo longissimè absint : utpote
qui

qui arcana ejus mysteria disputandi potissimum, & docendi gratiâ pervestigantes, non etiam laborant, ex iisdem colligere, intiméque assequi, quàm incomparabilis illius præstantia, & amabilitas sit: sed totam hanc partem interioris mysticæque Theologiæ studio sis relinquunt. Unde mox fit, ut divinas perfectiones disertè illi quidem explicare, earumque tum rationes ignaris aperire, tum veritatem contra fidei hostes tueri valeant: sed non propterea divinæ item magnitudinis, & amabilitatis speciem adeò perspicuam, exaggeratamque, & percellendis animis, ac quodammodo extra se rapiendis idoneam, mente concipiant; ut illa est, quam illiterati nonnunquam, & simplices conformatam, altéque reconditam in animo habent. Idque adeò Magnus Gregorius scitè declarat exemplò hinc volucrum sæpe in dumis subsidentium; inde stellionis, qui licèt animalculum terrestre, ac pennis destitutum, rependo per muros ad summa ædificiorum conscendit. (*Mor. L. 6. c. 5.*) *Plerumque enim aves, quas ad volatum penna sublevat, in vepribus resident: & stellio, qui ad volatum pennas non habet, nitens manibus Regis ædificium tenet. Quia & simplex per intentionem recti operis pervenit, quò ingeniosus minimè ascendit. Idémque confirmatum, & planioribus adhuc verbis*

bis

bis à Christo Domino habemus, ubi divinum suum Parentem commendat, quòd cælestis sapientiæ thesauros humili potius rudium turbæ, quàm præfidentibus, atque elatis ingeniis recludendos putaverit. (Matt. 10.) *Consiteor tibi Pater, Domine cæli & terræ, quia abscondisti hæc à sapientibus & prudentibus, & revelasti ea parvulis.* Ità Pater, quoniam sic fuit placitum ante te. In summa, si comparare alteris alteros libeat; discrimen inter utrosque deprehendemus, non absimile illi, quod cernere est inter bubulcum oculatum, qui lucem videat, sed nihil de natura ejus sciat, & Philosophum cæcum, qui, ejus visu carens, quid & qualis illa sit, explicare interrogantibus noverit. Ac proinde, quemadmodum nemo erit, quin sensibilem illam lucis notitiam, quam bubulcus oculis percipit, longè præoptandam existimat Metaphysicæ ejusdem intellectioni, quæ intrà solam Philosophi mentem sinè ullo sensuum experimento concipitur. Sic neminem fore arbitror, quin præstantiorem DE I scientiam adeptos esse illos putet, qui, esto Theologicarum subtilitatum expertes, infinitam divinæ naturæ excellentiam, non sinè intimo animi motu suspiciunt; quàm, qui peculiare illius prærogativas, nihil indè seu jucunditatis, seu frugis referentes, scholasticâ tantum metho-

tho-

thodo, & ratiocinatione cognitæ habent. Salm̄ ita Doctor Angelicus sentiet: qui nequaquam in hac sterili, & frigida, sed in suavi & frugifera illa DEI agnitione germanam sapientiam constituit, *Perceptio*, inquit, *experimentalẽ quãdam notitiã significat: & hæc proprie dicitur sapientia, quasi sapida scientia.* (1. p. q4. 43. a. 5. ad 2.)

5. Quandoquidem igitur ad mysticam illam DEI scientiam, de qua hîc disputatur, quæque & DEO imprimis accepta, & nobis fructuosa maxime est, haud quaquam necessaria esse vidimus ingenii, doctrinæque instrumenta; superest jam illa indicare, quæ & magis propria illius sunt, & cuivis volenti ad manum parata. Horum verò quamvis tot recenseri possent; quot sunt Christianæ virtutes, cum earum nulla ad DEUM cognoscendum non juvet; brevitatis tamen gratiã tria solummodo lubet asserre, quæ ad finem propositum & magis necessariò desiderari; & vel sola videntur sufficere: nimirum divini implorationem luminis, puritatem cordis, & considerationis studium. Nam, veluti ad quamcunque rem exteriori visu intuendam, tres omnino conditiones & necessariæ sunt, & sufficiunt, prima, ut objectum in convenienti lumine proponatur, secunda, ut oculorum

aci-

acies pura à sordibus sit, tertia, ut eadem ob-
 jecto contemplando se applicet; ità ad interi-
 orem quoque DEI visum requiritur primò
 lumen idoneum, quod oratio à DEO impetrat;
 deinde mentis habilitas, quæ à cordis mundi-
 tia provenit; ac demum ejusdem mentis ad
 divinum suum objectum attentio, quæ in con-
 siderationis sedulitate consistit. Quanta hu-
 juscemodi instrumentorum utilitas, quæque
 opportunior ea usurpandi sit ratio, in capiti-
 bus porrò consecuturis monstrabitur. Hic
 notandum solummodo est, ceu neque ipsa,
 neque DEI cognitio intrà certum aliquem
 modum consistunt; sic pro majori, vel mino-
 ri eorum perfectione, magis fore, vel minùs
 perfectam cognitionem, cui serviunt.

CAPUT V.

De primo divinæ Scientiæ in-
 strumento, quod est humilis, eni-
 xa, & confidens divini luminis
 imploratio.

X duplici capite oritur nostra o-
 pis à DEO exposcendæ necessi-
 tas, quò illius assequamur sci-
 entiam: primò, quia, nisi su-
 um